

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

українська

أوكراني

الدُّرُوسُ الْمُهَمَّةُ لِعَامَّةِ الْأُمَّةِ

Важливі уроки для всієї мусульманської спільноти

Високоповажний шейх
Абдульазіз ібн Абдуллаг ібн Баз
(нехай Аллаг помилує його)

الدُّرُوسُ الْمُهَمَّةُ لِعَامَّةِ الْأُمَّةِ

Важливі уроки для всієї мусульманської спільноти

لِسَمَاحَةِ الشَّيْخِ الْعَلَامَةِ
عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَازٍ
رَحِمَهُ اللَّهُ

Високоповажний шейх
Абдульазіз ібн Абдуллаг ібн Баз (нехай
Аллаг помилує його)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Важливі уроки для всієї мусульманської спільноти

З ім'ям Аллага, Милостивого, Милуючого

Передмова автора

Вся хвала належить Аллагу, Господу світів, а добрий кінець — для богобоязних. Мир йому і благословення Аллага — Його рабові та Його посланцю, нашому пророку Мухаммаду, його родині та всім його сподвижникам.

А потім:

Це лаконічні пояснення окремих тем із релігії Іслам, які мають знати і розуміти всі мусульмани, і я назвав їх «Важливі уроки для всієї мусульманської спільноти».

І я прошу Аллага, щоб ця праця принесла користь мусульманам, і була прийнятою від мене, адже Він Найблагородніший і Найщедріший.

Абдульазіз ібн Абдуллаг ібн Баз Важливі уроки для всієї мусульманської спільноти¹

¹ «Маджмуа-льФатава таї різні статті», частина III, с. 288-298.

Урок перший: Сура Аль-Фатіха та короткі сури

Уроки, які стосуються сури Аль-Фатіха та деяких коротких сур, починаючи з "Аз-Залзала" до сури "Ан-Нас", які включають правильне читання Корану вчителем, та виправлення читання учня, а також запам'ятовування текстів Корану та опановування всього того, що є обов'язковим для розуміння.

Урок другий: Стовпи Ісламу

Пояснення п'яти стовпів Ісламу, першим і найголовнішим з яких є свідоцтво (шагада) про те, що немає нічого гідного поклоніння, крім Аллага, і що Мухаммад, Посланець Аллага, а також пояснення умов «Ля іляга ілля-Ллаг». А означає воно: (Ля іляга, немає бога) заперечує все, чому поклоняються окрім Аллага, і (ілля Ллаг, крім Аллага) підтверджує, що поклоніння може бути спрямоване тільки одному Аллагу, в якого немає співучасників. Що ж до умов «Ля іляга ілля-Ллаг», то вони наступні: знання, що виключає необізнаність; переконаність, що виключає сумнів; щирість, що виключає багатобожжя; правдивість, що виключає брехню; любов, що виключає відразу; покірність, що виключає залишення; прийняття, що виключає відмову; і відречення

від усього того, чому поклоняються окрім Аллага. І ці умови були зібрані в наступних рядках вірша:

Знання, переконаність, щирість і твоя правдивість, разом з любов'ю, покірністю та прийняттям, І додай до цього восьме: відречення від усього того, чому поклоняються окрім Аллага.

А також пояснення Свідчення того, що Мухаммад є Посланцем Аллага, і воно означає: вірити в усе, про що він повідомив, коритися йому в тому, що він наказав, уникати всього того, що він заборонив і від чого застеріг, та поклонятися Аллагу тільки так, як встановив Аллаг та Його посланець, мир йому і благословення Аллага. Потім пояснюється учневі решта з п'яти стовпів Ісламу, а саме: молитва, закят, піст і паломництво до Священного Дому Аллага тому, хто може цей шлях здолати.

Урок третій: Стовпи віри

Їх шість: віра в Аллага, Його ангелів, Його писання, Його посланців і в Останній день, і віра в передвизначення Аллага, з його добром і злом.

Урок четвертий: Види єдинобожжя та види багатобожжя.

Пояснення видів єдинобожжя, а саме трьох

його видів: Таухід ар-Рубубія — єдинобожжя Аллага в пануванні, Таухід аль-Улюгія — єдинобожжя Аллага в поклонінні, Таухід аль-асма уа-ссифат — єдинобожжя Аллага в утвердженні Його божественних імен та атрибутів.

Таухід ар-Рубубія: Це віра в те, що тільки Аллаг – Творець усього існуючого і управитель над усім, без жодних співчасників.

Таухід аль-Улюгія: Це віра в те, що тільки Аллаг є тим, кому істинно поклоняються, і не має у Нього співчасника в божественності, що й означають слова «Ля іляга ілля-Ллаг»: не існує ніякого божества, яке б заслуговувало на поклоніння, крім Нього, тож усі акти поклоніння, включаючи молитву, піст і т.ін., мають бути присвячені тільки одному Аллагу, і нікому іншому.

Таухід аль-асма уа-ссифат: Це віра в усе, що згадується у Священному Корані або у достовірних хадісах про імена та атрибути Аллага, і приписуємо їх Аллагу так, як це відповідає Його величі, без спотворення змісту, без відхилення, без надання їм способу чи якості, та без представлення через приклади серед творінь, згідно зі словами Аллага:

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ ﴿۝﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا

Скажи: «Він — Аллаг — Єдиний (1)
 Аллаг — Той, до Кого прагнуть (2)
 Він нікого не народив і Сам Він не був
 народжений, (3)
 і ніхто не був рівним Йому! (4)» [аль-Іхляс
 (Чистота): 1-4]. І слова Його, Піднесеного і
 Славного:

﴿...لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾

{Немає нічого подібного до Нього, і Він –
 Всечуючий, Всебачущий} [Сура аш-Шура (Рада):
 11], Деякі вчені розділили єдинобожжя на два
 види, включивши Таухід аль-асма уа-ссифат у
 Таухід ар-Рубубія, і в цьому немає суперечки,
 адже суть у обох поділах є зрозумілою.

Також існує три види багатобожжя (ширку):
 Великий ширк, Малий ширк і Прихований
 ширк.

Велике багатобожжя: це такий вид
 багатобожжя, який призводить до анулювання
 всіх добрих діянь, і якщо людина помре в
 такому стані, то перебуватиме в Пеклі вічно, як
 сказав Всевишній Аллаг:

﴿...وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

{А якби вони, надали б Йому співтоваришів,
 то неодмінно марним для них стало б все те, що

вони зробили!». [Сура Аль-Ан'ам (Худоба): 88]. І сказав Всевишній:

﴿مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِم بِالْكَفْرِ
أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٧٧﴾﴾

﴿Не годиться багатобожникам прислужувати в місцях поклоніння Аллагу, адже вони самі свідчать про своє невір'я. Марні їхні вчинки, і будуть вони у вогні довіку.﴾ [Сура Ат-Тауба (Каяття): 17]. А хто помре в стані багатобожжя, тому не буде прощення, і Рай – заборонений йому, як сказав Аллаг Всевишній:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ...﴾

﴿Аллаг не прощає, коли Йому приписують рівних, але прощає все інше, крім цього, тому, кому бажає!﴾ [Ан-Ніса (Жінки): 48]. І сказав Всевишній:

﴿...إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ
مِنْ أَنْصَارٍ﴾

﴿Адже той, хто надає Аллагу співтоваришів і служить та поклоняється будь-кому ще, окрім Нього, то такому Аллаг заборонив Рай, і кінцевим притулком для нього буде Вогонь, і не буде надано несправедливим людям помічників, які врятували б їх від Пекельного покарання!﴾ [Аль-Ма'іда (Трапеза) : 72].

І серед його видів: звернення з благаннями до мертвих людей та до ідолів, у тому числі звернення до них за спасінням від лиха, а також обітниці їм, жертвопринесення заради них тощо.

Малий ширк — це те, що в Корані або в Сунні назване ширком, але не належить до великого ширку, наприклад: здійснення богоугодних вчинків напоказ, клятва кимось іншим, окрім Аллага, або вислів: «Так побажав Аллаг, і такий-то», тощо, як сказав Пророк, мир йому і благословення Аллага:

«أَخَوْفُ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشِّرْكَ الْأَصْغَرَ» فَسُئِلَ عَنْهُ، فَقَالَ: «الرِّيَاءُ».

«Найбільше, чого я боюся для вас, — мало багатобожжя». Його запитали про це, і він відповів: «Показуха у поклонінні»¹. Хадіс передається від імама Ахмада, ат-Табарані та аль-Байгакі зі слів Махмуда ібн Лябіда аль-Ансарі, нехай буде задоволений ним Аллаг, з хорошим існадом. Також ат-Табарані передав його з хорошим існадом від Махмуда ібн Лябіда, від Рафі ібн Хадіджа, від Пророка, мир йому і благословення Аллага.

¹ Навів імам Ахмад (5/428), ат-Табарані в «Аль-Кабір» (4/338) та аль-Байгакі в «Аш-Шу'аб» (14/355). У «Маджма' аз-Заваїд» (1/121) сказано: «Його передав Ахмад, і його передавачі — передавачі, гідні довіри».

І слова його, мир йому і благословення Аллага:

«مَنْ حَلَفَ بِشَيْءٍ دُونَ اللَّهِ فَقَدْ أَشْرَكَ».

«Хто поклявся ким-небудь іншим, окрім Аллага, той здійснив акт багатобожжя»¹. Передав імам Ахмад зі слів Умара ібн аль-Хаттаба, нехай буде задоволений ним Аллаг. Також його передали Абу Дауд і ат-Тірмізі з достовірним існадом з хадісу від Ібн Умара, нехай буде задоволений ними обома Аллаг, від Пророка, мир йому і благословення Аллага, що він сказав:

«مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ».

«Хто поклявся не Аллагом, той впав у невір'я або вчинив багатобожжя»². І слова його, мир йому і благословення Аллага:

«لَا تَقُولُوا: مَا شَاءَ اللَّهُ وَشَاءَ فُلَانٌ، وَلَكِنْ قُولُوا: مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ شَاءَ فُلَانٌ».

«Не говоріть: “Так побажав Аллаг і побажав такий-то”, але говоріть: “Так побажав Аллаг, а потім такий-то”»³. Передав Абу Дауд зі слів Хузайфи ібн аль-Ямана, нехай буде задоволений ним Аллаг.

Тож цей вид багатобожжя не стає причиною

¹ Навів імам Ахмад (1/47).

² Навів Абу Дауд під номером (3251) та ат-Тірмізі під номером (1535).

³ Навів Абу Дауд під номером (4980) та Ахмад (5/384).

віровідступництва і не зумовлює вічного перебування в Пеклі, але він суперечить обов'язковій повноті єдинобожжя.

Що стосується третього виду, то це прихований ширк, і його доказом є слова пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага:

«أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَا هُوَ أَخْوَفُ عَلَيْكُمْ عِنْدِي مِنَ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ؟» قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «الشِّرْكُ الْحَقِيقِيُّ، يَقُومُ الرَّجُلُ فَيُبْصِلِي فَيُرِيَنَّ صَلَاتَهُ لِمَا يَرَى مِنْ نَظَرِ الرَّجُلِ إِلَيْهِ».

«Чи не сповістити вам про те, чого я боюся для вас сильніше, ніж Даджаля?» Вони сказали: «Так, о Посланець Аллага». І він сказав: «Прихований ширк — коли людина молиться і прикрашає свою молитву, тому що бачить, що на нього дивиться інша людина»¹. Передав імам Ахмад у своєму «Муснаді» зі слів Абу Саїда аль-Худрі, нехай буде задоволений ним Аллаг.

Також багатобожжя можна розділити на два види:

На велике і мале, а щодо прихованого ширку, то він входить до цих обох видів. І він може бути частиною великого ширку, як, наприклад, багатобожжя лицемірів. Адже вони приховують свої хибні переконання, демонструють іслам

¹ Навів Ібн Маджа під номером (4204), Ахмад (3/30).

напоказ і роблять це зі страху за самих себе.

Так само, як він може бути частиною малого ширку, коли людина виставляє напоказ своє благочестя, як це вказано у хадісі Махмуда Лябіда аль-Ансарі, наведеному вище, а також у хадісі Абу Саїда. Аллаг — Той, Хто дарує успіх.

Урок п'ятий: Іхсан

Іхсан має лише один стовп, який полягає в тому, що ти поклоняєшся Аллагу так, ніби ти Його бачиш, а якщо ти не бачиш Його, то, воістину, Він бачить тебе.

Урок шостий: Умови молитви

Молитва має дев'ять умов:

Сповідування Ісламу; наявність розуму; досягнення віку розрізнення; очищення від малого й великого осквернення; відсутність нечистот; прикриття заборонених для огляду частин тіла; настання часу молитви; звернення обличчям у бік киблі; намір.

Урок сьомий: Стовпи молитви

Молитва має чотирнадцять стовпів:

Стояння за наявності можливості; такбірат аль-іхрам; читання сури «аль-Фатіха»; поясний уклін; випрямлення після поясного уклону; земний уклін на семи частинах тіла; підняття з нього; сидіння між двома земними уклонами; спокій у всіх діях; дотримання послідовності

між стовпами; останній ташаггуд; сидіння для нього; молитва за Пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага; два тасліми.

Урок восьмий: Обов'язкові складові (ваджибат) молитви

Їх вісім:

Усі такбіри (слова «Аллагу Акбар») за винятком першого такбіру, з якого розпочинається молитва; вимовляння слів: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ (Нехай почує Аллаг того, хто прославив Його хвалою), під час випрямлення з поясного поклону; вимовляння слів:

رَبَّنَا وَ لَكَ الْحَمْدُ

(Господь наш, хвала Тобі), після випрямлення з поясного поклону; вимовляння слів:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ

(Пречистий і Преславний мій Великий Господь) у поясному поклоні; вимовляння слів:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى

(Пречистий і Преславний мій Найвищий Господь) у земному поклоні; вимовляння між двома земними поклонами слів:

رَبِّي اغْفِرْ لِي

(Господь мій, пробач мені); перший «ташаггуд»; сидіння для першого «ташаггуду».

Урок дев'ятий: Ташаггуд

Слова, які в ньому говоряться:

«Усі привітання належать Аллагу, так само як і молитви та все благає.

Мир тобі, о Пророк, і милість Аллага та Його благословення.

Мир нам і праведним рабам Аллага.

Свідчу, що немає божества, гідного поклоніння, окрім Аллага,

і свідчу, що Мухаммад — Його раб і Посланець».

Потім він молиться за Пророка, мир йому і благословення Аллага, і благословляє його, кажучи: «О Аллаг, благослови Мухаммада і рід Мухаммада так, як Ти благословив Ібрагіма і рід Ібрагіма. Воістину, Ти — Достохвальний, Славний.

І благослови Мухаммада і рід Мухаммада так, як Ти благословив Ібрагіма і рід Ібрагіма. Воістину, Ти — Достохвальний, Славний»

Потім, в останньому ташаггуді, він просить у Аллага захисту від покарання Пекла, від покарання могили, від випробувань життя і смерті та від випробування Месії ад-Даджала. Після цього він обирає будь-яке благання, яке побажає, особливо з тих, що передані в Сунні, серед яких:

«О Аллаг, допоможи мені в згадуванні Тебе, у вдячності Тобі та в доброму поклонінні Тобі.

О Аллаг, воістину, я завдав несправедливості самому собі великою несправедливістю, і ніхто не прощає гріхів, окрім Тебе. Тож прости мені прощенням від Себе й помилуй мене, адже Ти — Прощаючий, Милостивий».

Що ж до першого ташаггуду, то після двох свідчень він підводиться до третього ракаату в молитвах зухр, аср, магріб і 'іша. Якщо ж він помолиться за Пророка, мир йому і благословення Аллага, то це краще — з огляду на загальний зміст хадісів щодо цього. Потім він підводиться до третього ракаату.

Урок десятий: Рекомендовані дії в молитві (сунни),

серед них:

1. Дуа аль-істіфтах (початкове звернення з благанням).

2. Покладання правої руки на ліву поверх грудей під час стояння — до поясного уклону і після нього.

3. Підняття рук із зібраними та випрямленими пальцями до рівня плечей або вух:

при першому такбірі, при переході до поясного уклону, при випрямленні з нього та

при вставанні з першого ташаггуду до третього рака'ату.

4. Повторення тасбіху в поясному та земному уклонах більше одного разу.

5. Додавання до слів «ربنا ولك الحمد» після випрямлення з поясного уклону,

а також повторення дуа «رب اغفر لي» між двома земними уклонами більше одного разу.

6. Тримати голову на рівні спини під час поясного уклону. клону, на рівні спини.

7. Віддалення плечей від боків, живота від стегон і стегон від гомілок під час земного уклону.

8. Підіймання передпліч від землі під час земного уклону.

9. Сидіння на розпростертій лівій нозі з поставленою правою у першому ташаггуді та між двома земними уклонами.

10. Таваррук в останньому ташаггуді в три- і чотирирака'атних молитвах:

сидіння на сідницях, протягнувши ліву ногу під праву, з поставленою правою ногою.

11. Вказування вказівним пальцем у першому й останньому ташаггуді від початку сидіння до його завершення та рух пальцем під час дуа.

12. Саялат за Мухаммада і його рід, а також за Ібрагіма і його рід у першому ташаггуді.

13. Звернення з благанням в останньому ташаггуді перед таслімом.

14. Читання вголос у фаджрі, джум'ї, святкових молитвах, молитві про дощ, а також у перших двох рака'атах магрібу та 'іша.

15. Читання пошепки в зухрі й асрі, у третьому рака'аті магрібу та в останніх двох рака'атах 'іша.

16. Читання після аль-Фатіхи будь-яких аятів Корану, а також дотримання інших сунн молитви, зокрема:

додавання до «ربنا ولك الحمد» після випрямлення з поясного уклону для імама, ма'ума і того, хто молиться наодинці;

і покладання долонь на коліна з розчепіреними пальцями під час поясного уклону.

Урок одинадцятий: Те, що порушує молитву

Їх вісім:

1. Навмисна розмова під час молитви за наявності знання й пам'яті; що ж до того, хто зробив це з забуття або через незнання, то його молитва цим не порушується.

2. Сміх.

3. Вживання їжі.

4. Пиття.
5. Оголення аурату.
6. Значне відхилення від напрямку Кибли.
7. Часті й послідовні зайві рухи під час молитви.
8. Порушення стану очищення (втрата омовіння).

Урок дванадцятий: Умови малого омовіння (вуду)

Їх десять:

1. Іслам.
2. Розум.
3. Досягнення віку розрізнення (там'із).
4. Намір.
5. Збереження наміру, тобто не мати наміру переривати його до завершення очищення.
6. Припинення причини, що зобов'язує вуду (тобто завершення того, що його порушує).
7. Істінджа або істіджмар перед вуду (очищення після справляння потреби).
8. Чистота води та її дозволеність (вода має бути очищувальною і дозволеною до використання).
9. Усунення всього, що перешкоджає

досягненню води до шкіри.

10. Настання часу молитви — щодо того, чия нечистота є постійною.

Урок тринадцятий: Обов'язкові дії малого омовіння (вуду)

Їх шість:

Миття обличчя, до якого входять полоскання рота і промивання носа;

миття рук разом із ліктями;

обтирання всієї голови, до якого входять і вуха;

миття ніг разом із кісточками;

дотримання послідовності;

неперервність дій. Рекомендується повторювати миття обличчя, рук і ніг тричі, так само як і полоскання рота та промивання носа. Обов'язковим у малому омовінні є виконання цього один раз. Що ж до обтирання голови, то його не рекомендується повторювати, як на це вказують достовірні хадіси.

Урок чотирнадцятий: Те, що порушує мале омовіння

Їх шість:

1. Те, що виходить із двох шляхів (сечівника та анального отвору).

2. Рясний нечистий вихід із тіла.

3. Втрата розуму через сон або інше.

4. Дотик долонею до статевого органу — переднього чи заднього — без перешкоди.

5. Вживання м'яса верблюда.

6. Віровідступництво від Ісламу — нехай Аллаг захистить нас і мусульман від цього.

Важлива примітка: Що стосується омовіння померлого, то правильна думка полягає в тому, що воно не порушує малого омовіння, і це є думкою більшості вчених, через відсутність доказу, який би вказував на протилежне.

Однак якщо рука того, хто омиває померлого, торкнеться його статевого органу без перешкоди, то в такому разі він зобов'язаний здійснити мале омовіння.

Також обов'язковим є не торкатися статевого органу померлого інакше, як через перешкоду.

Так само дотик до жінки сам по собі не порушує малого омовіння — незалежно від того, був він із бажанням чи без нього, згідно з найправильнішою думкою вчених, якщо при цьому не відбулося жодних виділень, адже Пророк, мир йому і благословення Аллага, цілував деяких зі своїх дружин, після чого молився і не здійснював омовіння.

А що стосується слів Всевишнього Аллага в аятах із сур «Жінки» та «Трапеза»:

﴿...أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ...﴾

{...або якщо ви торкалися жінок} [Ан-Ніса (Жінки): 43] [Аль-Ма'іда (Трапеза): 6], то мається на увазі статевий акт, згідно з найбільш правильною думкою вчених.

Це є думкою Ібн Аббаса, нехай буде задоволений ним Аллаг і його батьком, а також групи вчених із числа перших і пізніших поколінь. І лише Аллаг — Той, Хто дарує успіх.

П'ятнадцятий урок: Моральні якості, якими має прикрашати себе кожен мусульманин

Серед них: правдивість, надійність (довіреність), цнотливість, сором'язливість, мужність, щедрість, вірність, чистота від усього, що заборонив Аллаг, добросусідство, допомога нужденним у межах можливостей, а також інші моральні якості, узаконені в Шаріаті, на які вказують Книга та Сунна.

Шістнадцятий урок: Дотримання ісламського етикету

До нього належать: вітання салямом; привітність і доброзичливість; вживання їжі та напоїв правою рукою; згадування Імені Аллага на початку (бісмі-Ляг) і прославляння Його після завершення (альхамду лі-Ляг);

прославляння Аллага після чхання; відповідь тому, хто після чхання прославив Аллага, словами: «Нехай помилує тебе Аллаг»; відвідування хворих; супровід похоронної процесії для здійснення похоронної молитви та поховання; дотримання шаріатських норм при вході до мечеті й дому та виході з них, під час подорожі, у ставленні до батьків, родичів, сусідів, старших і молодших; привітання з народженням дитини; благословення з нагоди одруження; висловлення співчуття у разі втрати; а також інші норми ісламського етикету — зокрема щодо одягання, знімання одягу й взуття.

Сімнадцятий урок: Застереження від багатобожжя та видів гріхів

До них належать сім згубних (смертельних) гріхів, а саме:

багатобожжя щодо Аллага; чарівництво; вбивство людини, життя якої Аллаг заборонив відбирати, окрім як по праву; лихварство (ріба); привласнення майна сироти; втеча з поля бою; обвинувачення в перелюбі цнотливих, непорочних віруючих жінок.

Також до тяжких гріхів належать:

непокора батькам; розрив родинних зв'язків; лжесвідчення; неправдиві клятви; завдання

шкоди сусідові; несправедливість щодо людей у їхньому житті, майні та честі; вживання одурманювальних напоїв; азартні ігри — а саме майсір; обмовляння (гіба); наклеп і перенесення чуток (наміма); а також інше з того, що заборонив Аллаг Всевишній або Його Посланець, мир йому і благословення Аллага.

Вісімнадцятий урок: Підготовка померлого, молитва за нього та поховання

Детальний порядок цього такий:

По-перше: дозволено наставляти (талкін) того, хто перебуває при смерті, словами:

«لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ».

«Наставляйте ваших помираючих словами: “Ля іляга ілля-Ллаг”».¹ Хадіс передав Муслім у своєму «Сахіху». Під словом «помираючі» в цьому хадісі маються на увазі ті, хто перебуває у передсмертному стані (المحتضرون), — тобто люди, у яких уже з'явилися ознаки наближення смерті.

По-друге: Коли достеменно встановлено смерть, слід заплющити йому очі та перев'язати щелепу, щоб рот не залишався

¹ Навів Муслім, № (916–917).

відкритим, — згідно з Сунною.

По-третє: Обов'язковим є обмивання померлого мусульманина, за винятком шагіда, який загинув у бою.

Такий не омивається і за нього не здійснюється похоронна молитва, а його ховають у тому одязі, в якому він загинув, оскільки Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, не омивав загиблих у битві при Ухуді і не здійснював за них молитву.

По-четверте: Опис порядку омовіння померлого

Спочатку прикривають аурат померлого, після чого злегка піднімають верхню частину тіла і м'яко натискають на живіт, щоб вийшло те, що може вийти.

Потім той, хто здійснює омовіння, обгортає руку тканиною або чимось подібним і очищає померлого.

Після цього йому здійснюють мале омовіння, подібне до омовіння для молитви.

Далі обмивають голову й бороду водою з

сидром (листям ююби) або чимось подібним.

Потім обмивають правий бік тіла, після нього — лівий, і так омивають другий і третій раз.

Під час кожного разу проводять рукою по животу, і якщо з нього щось вийде, це змивають, а місце закривають ватою або чимось подібним.

Якщо ж це не допомагає, то закривають його глиною або сучасними медичними засобами, такими як пластир чи інші подібні матеріали.

Потім йому знову здійснюють мале омовіння. Якщо трьох омовінь виявиться недостатньо, їх збільшують до п'яти або до семи. Після цього тіло витирають тканиною.

Потім пахощі наносять на складки тіла (місця згинів), а також на місця земного поклону.

Якщо ж усе тіло буде надушене, то в цьому немає нічого поганого.

Також обкурюють пахощами савани (кафан).

Якщо вуса або нігті померлого є довгими, їх можна підрізати, але якщо цього не зробити — гріха немає.

Не розчісують його волосся, не голять лобкове волосся і не здійснюють обрізання, оскільки на це немає доказу.

Що ж до жінки, то її волосся заплітають у три коси і спускають їх позаду.

По-п'яте: загортання померлого в кафан

Найкраще, щоб чоловіка загортали у три білі полотнища, без сорочки й без чалми, як було зроблено з Пророком Мухаммадом, мир йому і благословення Аллага: його загорнули в них повністю.

Якщо ж його загорнули в сорочку, ізар і верхнє полотнище, то в цьому немає нічого поганого.

Жінку загортають у п'ять частин:

сорочку (дир'), хімар, ізар і два полотнища.

Хлопчика дозволено загортати в одне, два або три полотнища,

а дівчинку — в сорочку і два полотнища.

Обов'язковим мінімумом для всіх є одне полотнище, яке повністю покриває тіло померлого. Якщо померлий був у стані іхраму, то його омивють водою з сидром,

загортають у його ізар і ріда або в інші полотнища,

не покривають йому голову й обличчя і не намащують пахощами,

оскільки він буде воскресений у День
Воскресіння, промовляючи тальбію,
як це достовірно передано від Посланця
Аллага, мир йому і благословення Аллага. Якщо
ж у стані іхраму померла жінка, то її загортають
так само, як і в інших випадках,
але не намащують пахощами,
не покривають обличчя нікабом і руки
рукавичками,
проте її обличчя й руки закривають самим
кафаном,
як це було роз'яснено раніше в описі
загортання жінки.

По-шосте: Хто має найбільше право омивати померлого, здійснювати за нього молитву та поховання

Що стосується чоловіка, то першочергове
право на його омовіння, похоронну молитву та
поховання має той, кому він заповів це за життя,
потім — батько,
потім — дід,
а далі — найближчі з родичів по чоловічій
лінії ('асаба), за ступенем спорідненості.
Що ж до жінки, то першочергове право на її
омовіння має та, кому вона це заповіла,
потім — мати,
потім — бабуся,

а далі — найближчі з її родичок, за ступенем близькості. Подружжя має право омивати одне одного,

оскільки Абу Бакра, нехай буде задоволений ним Аллаг, омила його дружина,

і 'Алі, нехай буде задоволений ним Аллаг, омив свою дружину Фатіму, нехай буде задоволений нею Аллаг.

По-сьоме: Опис (порядок) здійснення поховальної молитви

Після першого такбіру читають суру «Аль-Фатіха».

Якщо ж після неї прочитати коротку суру або один-два аяти, то це дозволено і є добрим, згідно з достовірним хадісом, переданим від Ібн Аббаса, нехай буде задоволений ним Аллаг і його батьком.

Потім промовляють другий такбір і здійснюють салават за Пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, так само, як це робиться в ташаггуді.

Після цього промовляють третій такбір і звертаються з благанням за померлого, кажучи: «О Аллаг, пробач наших живих і наших мертвих, присутніх і відсутніх, малих і великих, чоловіків і жінок.

О Аллаг, кого з нас Ти залишив живим —

залиш його жити на Ісламі, а кого з нас Ти забереш — забери його на вірі.

О Аллаг, пробач йому, помилуй його, даруй йому благополуччя і прости його, вшануй його прийняття, розшир йому місце перебування.

Обмий його водою, снігом і холодом, очисти його від гріхів так, як очищають білий одяг від бруду.

Замінь йому житло на краще за його житло, родину — на кращу за його родину, введи його до Раю, захисти його від мук могили та від мук Вогню.

Розшир йому могилу і наповни її світлом.

О Аллаг, не позбавляй нас його винагороди і не збивай нас після нього». Потім промовляють четвертий такбір і роблять один таслім праворуч, кажучи:

«Ассаляму 'алейкум уа рахмату-Ллаг».

Рекомендується піднімати руки при кожному такбірі.

Якщо померлий — жінка, то в бланні говорять:

«О Аллаг, пробач її...» (Аллагумма-гфір ляга...).

Якщо померлих двоє, то говорять:

«О Аллаг, пробач їх обох...» (Аллагумма-гфір лягума...).

Якщо ж померлих більше, то говорять у

множині:

«О Аллаг, пробач їх...» (Аллагумма-гфір лягум...).

А якщо померлий є дитиною, то замість благання про прощення гріхів говорять: «О Аллаг, зроби його тим, хто випередив (у Раю), і скарбом для своїх батьків, і заступником, заступництво якого буде прийняте.

О Аллаг, обтяж через нього їхні терези і примнож через нього їхню нагороду.

Приєднай його до праведних попередників із числа віруючих.

Зроби його під опікою Ібрагіма, мир йому, і захисти його Своєю милістю від мук Пекла».

Згідно із Сунною, імам стає навпроти голови померлого чоловіка, а у випадку жінки — навпроти середини її тіла. Якщо похоронних тіл кілька, то чоловіка розміщують ближче до імама, а жінку — ближче до Киблі. Якщо ж серед померлих є діти, то хлопчика розміщують перед жінкою, потім жінку, а потім дівчинку. При цьому голова хлопчика має бути навпроти голови чоловіка, середина тіла жінки — навпроти голови чоловіка, а голова дівчинки — навпроти голови жінки, тоді як середина її тіла розміщується навпроти голови чоловіка. Усі, хто здійснюють похоронну молитву, стають позаду імама, а якщо людина одна і не

знаходить місця позаду імама, то вона стає праворуч від нього.

В-восьмих: Порядок поховання

Згідно з шаріатом, могилу слід викопати достатньо глибокою — приблизно до середини зросту чоловіка, і зробити в ній ніш у (ляхд) з боку Киблі. Померлого кладуть у ляхд на правий бік, після чого розв'язують зав'язки кафана, але не знімають їх, а залишають на місці. Обличчя померлого не відкривають, незалежно від того, чоловік це чи жінка. Потім над ляхдом встановлюють сирцеву цеглу (лабін) і обмазують її глиною, щоб вона трималася міцно й захищала тіло від землі. Якщо ж лабін недоступний, то дозволено використати дошки, каміння або дерево — будь-який матеріал, який убезпечує від осипання землі. Після цього могилу засипають землею, і при цьому рекомендується сказати:

«З іменем Аллага і на релігії Посланця Аллага».

Після завершення поховання могилу піднімають приблизно на п'ядь, і якщо є можливість, покривають її дрібним камінням та збризкують водою.

Згідно із Сунною, тим, хто супроводжував поховання, дозволено і рекомендується

зупинитися біля могили та звернутися до Аллага з благанням за померлого, оскільки Пророк, мир йому і благословення Аллага, після завершення поховання зупинявся біля могили і говорив:

«اسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ، وَاسْأَلُوا لَهُ التَّثْبِيتَ، فَإِنَّهُ الْآنَ يُسْأَلُ».

«Просіть пробачення для вашого брата і просіть у Аллага стійкості для нього, адже тепер його запитують»¹.

В-дев'ятих:

Тому, за кого не була звершена поховальна молитва до поховання, дозволено звершити її після поховання.

Адже Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, так робив.

Однак це дозволено в межах одного місяця або менше. Якщо ж минув більший термін, то звершення поховальної молитви над могилою не є встановленим у Шаріаті, оскільки не передається, що Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, здійснював поховальну молитву над могилою після спливу одного місяця з дня поховання померлого.

¹ Навів його Абу Дауд під номером (3221), і аль-Хакім (3/399).

В-десятих: родині померлого не дозволяється готувати їжу для людей.

Адже про це сказав благородний сподвижник Джарір ібн Абдуллаг аль-Баджалі, нехай буде задоволений ним Аллаг:

«كُنَّا نَعُدُّ الْاجْتِمَاعَ إِلَى أَهْلِ الْمَيِّتِ وَصَنَعَةَ الطَّعَامِ بَعْدَ الدَّفْنِ مِنَ التَّيَاحَةِ».

«Ми вважали зібрання людей у родині померлого та приготування ними їжі після поховання різновидом забороненого голосіння (ніяха)». Цей хадіс передав імам Ахмад з хорошим існадом. Що ж стосується приготування їжі для родини померлого або для їхніх гостей — у цьому немає нічого забороненого. Навпаки, родичам і сусідам бажано готувати для них їжу, адже коли до Пророка, мир йому і благословення Аллага, дійшла звістка про смерть Джафара ібн Абу Таліба, нехай буде задоволений ним Аллаг, у Шамі, він наказав приготувати їжу для родини Джафара і сказав:

«إِنَّهُ أَتَاهُمْ مَا يَشْعَلُهُمْ».

«Їх спіткало те, що відволікло їх [від

¹ Навів його Ібн Маджа під номером (1612), а також імам Ахмад (2/204).

приготування їжі]»¹.

Немає гріха в тому, щоб родина померлого запросила своїх сусідів або інших людей поїсти з тієї їжі, яку було подаровано їм, і для цього немає жодного встановленого обмеження в часі, наскільки нам відомо зі Шаріату.

Одинадцять: жінці не дозволено перебувати в траурі за померлим більше трьох днів, окрім випадку смерті її чоловіка.

У разі смерті чоловіка жінка зобов'язана дотримуватися трауру протягом чотирьох місяців і десяти днів, якщо ж вона вагітна — то до моменту народження дитини, що підтверджується достовірною Сунною Пророка, мир йому і благословення Аллага.

Що ж стосується чоловіка, то йому не дозволено дотримуватися трауру за кимось — ані з родичів, ані з інших людей.

¹ Навів його Муслім у розділі «Поховання» (976), ан-Насаї у розділі «Поховання» (2034), Абу Дауд у розділі «Поховання» (3234), Ібн Маджа у розділі «Поховання» (1569), а також Ахмад (2/441).

Дванадцять: для чоловіків є дозволеним відвідувати кладовища час від часу з метою звернення до Аллага з благаннями за померлих, прохання для них милості, а також для нагадування собі про смерть і про те, що буде після неї.

Згідно зі словами пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага:

«رُورُوا الْقُبُورَ، فَإِنَّهَا تُذَكِّرُكُمْ الْآخِرَةَ».

«Відвідуйте могили, адже вони нагадують вам про Останнє життя»¹.

Хадіс навів імам Муслім у своєму «Сахіху». І пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, навчав своїх сподвижників, що під час відвідування кладовищ слід говорити такі слова:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ، وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ، نَسَأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ، يَرْحَمُ اللَّهُ الْمُتَقَدِّمِينَ مِنَّا وَالْمُسْتَأْخِرِينَ».

«Мир вам, о мешканці цих осель з віруючих і мусульман! Воістину, і ми, якщо забажає Аллаг, приєднаємося до вас. Просимо Аллага дарувати нам і вам благополуччя. Нехай Аллаг помилує тих з нас, хто пішов раніше, і тих, хто приїде

¹ Навів його Ібн Маджа під номером (1569), і шейх аль-Албані визнав його достовірним.

пізніше»¹. Що ж стосується жінок, то їм не дозволено відвідувати кладовища, оскільки посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, прокляв жінок, які відвідують могили. Також через небезпеку спокус і нестачу терпіння їм не дозволяється супроводжувати похоронні процесії до кладовища, адже Пророк, мир йому і благословення Аллага, заборонив їм це. Що ж стосується поховальної молитви за померлого, яку звершують у мечеті або в спеціально відведеному місці для молитви, то вона є встановленою в Шаріаті як для чоловіків, так і для жінок.

Це все, що мені вдалося зібрати. І нехай Аллаг благословить і вітає нашого пророка Мухаммада, його родину та його сподвижників.

¹ Навів його Муслім під номером (975).

Index

Важливі уроки для всієї мусульманської спільноти	2
З ім'ям Аллага, Милостивого, Милуючого	2
Передмова автора	2
Урок перший: Сура Аль-Фатіха та короткі сури	3
Урок другий: Стовпи Ісламу	3
Урок третій: Стовпи віри.....	4
Урок четвертий: Види єдинобожжя та види багатобожжя.	4
Урок п'ятий: Іхсан.....	11
Урок шостий: Умови молитви	11
Урок сьомий: Стовпи молитви.....	11
Урок восьмий: Обов'язкові складові (ваджибат) молитви.....	12
Урок дев'ятий: Ташаггуд.....	13
Урок десятий: Рекомендовані дії в молитві (сунни),	14
Урок одинадцятий: Те, що порушує молитву	16
Урок дванадцятий: Умови малого омовіння (вуду) ..	17
Урок тринадцятий: Обов'язкові дії малого омовіння (вуду)	18
Урок чотирнадцятий: Те, що порушує мале омовіння	18
П'ятнадцятий урок: Моральні якості, якими має прикрашати себе кожен мусульманин	20
Шістнадцятий урок: Дотримання ісламського етикету	20
Сімнадцятий урок: Застереження від багатобожжя та видів гріхів	21
Вісімнадцятий урок: Підготовка померлого, молитва	

- за нього та поховання..... 22
- По-друге: Коли достеменно встановлено смерть, слід заплющити йому очі та перев'язати щелепу, щоб рот не залишався відкритим, — згідно з Сунною..... 22
- По-третє: Обов'язковим є обмивання померлого мусульманина, за винятком шагіда, який загинув у бою.
..... 23
- Такий не омивається і за нього не здійснюється похоронна молитва, а його ховають у тому одязі, в якому він загинув, оскільки Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, не омивав загиблих у битві при Ухуді і не здійснював за них молитву..... 23
- По-четверте: Опис порядку омовіння померлого..... 23
- Спочатку прикривають аурат померлого, після чого злегка піднімають верхню частину тіла і м'яко натискають на живіт, щоб вийшло те, що може вийти.. 23
- Потім той, хто здійснює омовіння, обгортає руку тканиною або чимось подібним і очищає померлого. 23
- Після цього йому здійснюють мале омовіння, подібне до омовіння для молитви. 23
- Далі обмивають голову й бороду водою з сидром (листям ююби) або чимось подібним..... 23
- Потім обмивають правий бік тіла, після нього — лівий, і так омивають другий і третій раз. 24
- Під час кожного разу проводять рукою по животу, і якщо з нього щось вийде, це змивають, а місце закривають ватою або чимось подібним. 24
- Якщо ж це не допомагає, то закривають його глиною або сучасними медичними засобами, такими як пластир чи інші подібні матеріали..... 24
- По-п'яте: загортання померлого в кафан..... 25
- По-шосте: Хто має найбільше право омивати

померлого, здійснювати за нього молитву та поховання	26
По-сьоме: Опис (порядок) здійснення поховальної молитви.....	27
В-восьмих: Порядок поховання.....	30
В-дев'ятих:	31
Тому, за кого не була звершена поховальна молитва до поховання, дозволено звершити її після поховання.	31
В-десятих: родині померлого не дозволяється готувати їжу для людей.....	32
Одинадцять: жінці не дозволено перебувати в траурі за померлим більше трьох днів, окрім випадку смерті її чоловіка.....	33
Дванадцять: для чоловіків є дозволеним відвідувати кладовища час від часу з метою звернення до Аллага з благаннями за померлих, прохання для них милості, а також для нагадування собі про смерть і про те, що буде після неї.....	34

uk62v2.0 - 15/04/2026

رسالة الحرمين

Message of The Two Holy Mosques

Guidance content for the visitors of the Holy Mosque
and the Prophet's Mosque in languages

